

საუკუნის განმავლობაში ბევრად შე-
სცალა მისი ცხოვრება: ჩაბა ჯერ
ერთი სხვა-და-სხვა ხელობაში, ქარ-
ხნებში, ფაბრიკებში, შრომა და ჯა-
ფა გაუმრავალფეროვნდა, შეეცვალა,
მაშისადამე, მოთხოვნილებაც და სა-
მაგიეროდ ფიზიკურის შრომის გარ-
დაცვლის გარეშე მისს ცოდნას, გო-
ნებრივს ძალას არა მიემატა-რა, რაღ-
განაც მისათვის არც თუ ვინმე ჰქრუ-
ნავდა, არც-თუ დრო და გარემოება
შესწევდა თვითონ მას. შრომა, შრომა
„ლუკმა ჰურისათვის“ აი, რა ჰქონ-
და და აქვს პირველ და უკანასკნელ
მცნებად სახეში მუდამ აღმეცდილი
ქალაქის მუშა ხალხს, სხვა-და-სხვა
ხელოსანს. ასეთი ცალმხრივი, ე. ი.
ფიზიკური წინსვლა-კი ყველამ კარ-
გად იცის სადამდის მიიყვანს ხალხს:
მათთვის შემდეგში ერთად-ერთი სი-
ხლი-ლა იქნება ზედგმოჭრილი—
იგი გარდიქმნება პირუტყვად, რომლის
მოვალეობაც არის ტვირთის ზიდვა,
ჯაფა და შრომა საზღვარს-გადასული,
გონება-კი იქამდის დაეხშობა, დაუჩ-
ლუნგდება, გრძნობები იქმდის და-
უწვრიმალდება, რომ დიდხანა ვეღარ
გამოკეთდება, თუნდაც მთლად ჩვენი
მეცადინობა, ჩვენი ძალა მას მოვა-
ხმაროთ.

აი, ასეთსა და უფრო უარესს
მდგომარეობაში ჩავარდება ჩვენის
ქალაქის ერთი ნაწილი — ავლაბარი,
თუ დროზე და ჯეროვანად არ დავე-
ხმარეთ, მზრუნველობა არ აღმოვუ-
ჩინეთ. ავლაბარში, როგორც ყველას
მოეხსენება, თავი მოუყრიდ უბრალო
მუშა და ხელოსანს ხალხს, რომლის
ლიური შრომაც იქნება ორის აბ-
თ, ან ათი შაურით ჯილდოვდე-

არ უნდა, რადგანაც ყველამ კარგა-
იცის მუშა ხალხი ქარხნებსა, ფაბრი-
კებში და სხ. რა დღეში არის...
საყურადღებო და საგულისხმიე-
რო ის არის ამ ხალხის ცხო-
ვრებაში, თუ როგორ იზრდებ-
მათი ახალი თაობა, რამდენად უკე-
თესი ბედი მოელით, ვიდრე მათ
მშობლებს. სამწუხარო და სა-
ვალალოც სწორედ ი ეს არის! ავ
თავარებ და მის მახოტლეობა მართ

ତ୍ରୟିତାନ ଜ୍ଞାନୀଙ୍କୁ ଯେ ନାହିଁ ପିଲାପ
ତାଙ୍କିଲାକୁ ଗାର୍ଜନାଦିତ ସାକ୍ଷମାନ ନାତ-
ଲାଦ ଅଭ୍ୟାସ କାମର୍ଥନାଦ ଫିଲାଇ
ଏବଳା-ଫିଲାଇବିଲି ପାତ୍ରକାନ୍ତେବିର ଖଣ୍ଡା ପ୍ର-
ବ୍ରନ୍ଦ ଯେ ଶରୀରମିଳି ଶ୍ଵାଲନ୍ତି. ପିଲାପ,
ଅଧିକାରୀ ବୀକୁ, କାମ ଜୀବନକୁ ମୁଢା
ଦା କ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କ କାଳକି ଶୁଣ ଏହା କ୍ଷେତ୍ର-
କାଳକି ତତକ୍ଷମିଲା.

შრომის სიმდიდრე, კეთილდღეობა მოსდევსო, ცნობილია ყველასაგან. ახლა მცირედაც არის ამ მხრივ შევეხოთ ამ ნაწილს შემძენი, ერთმანეთის ლანძღვა-გინებაში და ყომარბაზობაში ატარებენ როგორც მათი უფროსი ძმებიც, მა მებიც და სხვანი. აი, ასეთს სინათ

6-2 ප්‍රාග්ධනයේ සිතුවා මැණ්ඩු වාසිවාසෙහි

յու, რომ սათოვეაღმიერი იუსტიციური და
სინილისა, იმის აზრსა და გრძნო-
ბას წარსულში აქვს დასაშეინი და
საბუთი. დიალ, პუპის დანაშაული,
ამ იურიდიულ სინილისის მიხედვით,
მეტად რთული და მძიმე ბოროტე-
ბაა. ეს ბოროტება მარტო ქმრის
მკვლელობას როდი შეიცავს. იგი
სხვა-და-სხვა ნაწილისაგან, ელემენ-
ტისაგან შესდგება. სწორედ ამ აზრ-
სა და ბკობას დაადგებოდნენ მსაჯუ-
ლინი, ჩვენი ძველი სამართლი ხმარებაში
რომ ყოფილიყო. ავ სამართლის შე-
სედულებით კიდევ პუპის პირველი-
ვე ნაიჯი, პირველივე საქციელი
დანაშაულს წარმოადგენს. როცა სი-
ლოვან ბარამიძე და ივი ერთმანეთს
ეტრუიალენ, სწორედ იმ დროი-
დამ დაიწყო მათი აშეულის და სათა-
კილო მოვავება. ხოლო ქართულს
სამართლის აშეულიაც და მოყივნება-
ცა ბრალად სწამდა და მიაჩნდა.
აშეულის ცალიერი ტრუიალება იყო,
სიყვარულით დამწევარ-დადაგული გუ-
ლის ძეგრა, მიჯნურობის სიტყვეერი
ვარჯიშობა. თუმცა ასე იყო, მაგრამ
მაინც დანაშაულად ედებოდა ადა-
მიანსა. მოყივნება აშეულის შესრუ-
ლებას, განხორციელებას შეადგენდა.

ლოდ საქმეა საჭირო, რომ ნაყოფ
გამოვალებინოთ. თუ რომ სახილ
ხო წარმოდგენებია საჭირო, არ
ნაკლებ საჭიროა მათვის სკოლა
სამკითხველო, რომ ნელ-ნელა კით
ხვას შეტკიცნენ, მათი ბავშვები ქუ
ჩების ნაცვლად სკოლაში დადიოდ
ნენ და წერა-კითხვას სწავლობ
დნენ, რომ მისის წყალობით, დღე
ვანდელებმა თუ არა, მოზარდებ
მაინც გონივრული, შეგნებული გზა
კვალი მოსძებნონ, დღევანდელი შავ
ბნელი ცხოვრება სწავლის ლამპრიი
გაინათონ.

ინ-ანი.

ახალი აშშავი

* * * ტფალისის გუბერნატორი
თავ. შარევაშიძის მიერ შედგენილ
პროექტი სასოფლო სამეურნეო თან
ხის შესახებ, როგორც ხმა ისმის
მოუწონებიათო, სწერს გაზეთი «ნოვ
ობაზ.»-ე,

* * დღეს, ვ მარტს, სათავად-აზ
ნაურო თეატრში ქართული წარმო
დგენაა დანიშნული. წარმოადგენე
სამ მოქმ. კომედიას «პირველ ბუზ
სა» და ერთს მოქმედებას დრამიდა
„ბაგრატ IV“.

* * ორშაბათს ქალაქის საბჭო
კრებაა დანიშნული. სხვათა საქმე,
შორის ამ კრებაზე განხილულ
ბა მოხსენება გამგეობისა და კოს
სიის მასზედ, თუ როგორ იქმნა
დაუვიწყარ ქალაქის თვით-მმართვე
ლობისთვის ბელიერი დღე ხელმწიფ
იმპერიატორის ქორწინებისა. შარზან ა
აზრით სიბჭომ გადასდო წელიწადშ
ოთხისი თუმანი, ხოლო გამგეობას
და კომისიას მიანდო ამორჩევა ისე
თის საგნისა, რომელიც უფრო სა
სურველია ქალაქისთვის, რომ ე
ფული ხელმწიფე იმპერიატორის სა
ხელობაზედ იხარჯებოდეს. ეხლ
ამათ მოხსენებაში სამი წინადადებაა
ამ ფულით ან გაიხსნას სახელოსნო
სასწავლებელთან პანსიონი, ან საქა
ლაქო ბიბლიოტეკა გაიმართოს ხა
ლხისთვის, ან არადა აშენდე
ნებით სახლის დაგდება მძიმე დანა
შაულობა იყო. სულ სხვა იყო გა
სათხოვარის წაყვანა. ამას სამართალი
და ჩვეულება ლმობირად ექცეოდა
მაინც ყველგან და ყოველთვის სამარ
თალი გაწილებას უფრო დიდად
სჯიდა, რაღანაც იგი დანაშაულ
ოჯახის დამაშეობელ ბოროტებად
მიაჩნდა. მაგრამ პუპი ტულუშის დ
მის თანამოზიარეთა ბრალი მით უფ
რო მძიმე შეიქმნა, რომ გაწილება
ზედ დაერთო მრეშება.

პირვანდელ დროს ჩვენი სა
მართალი მრუშებას დანაშაულად
არ იცნობდა. სხვაგანაც ასე ყოფილი
ცხადია, რომ ამის მიზეზი შორეულ
წარსულში უნდა მოიძებნოს. ი
დროს, როცა ცოლ-ქმრობა ჯერ
შემოლებული არ იყო და სქესებრი
ვი აღრევა არსებდა. ასე გასინჯეთ
თვით ეკალესიაკ; პირველ ხან
მრუშებასა სუბუქ დანაშაულად აღია
არებდა და შეურაცხყოფილის მე
ულებს; ანუგეშებდა—ნუ განქორ
წინდები, მოითმინე და სასორბა იქთ
ნიე, იქნება განაგდოს სატანა და იჯ
მნას ეშმაკისაგანაო... თანდათან დ
ნელ-ნელა ეკალესიამ ოჯახზედ დიდ
გავლენა მოიპოვა, ცოლ-ქმრობა

აგრეთ წოდებული „მშრომელთა
სახლი“, სადაც უადგილო ხელოსანს
ექმნება თავშესაფარი და, საქმის შო-
ვნამდე, იმუშავებს ამ სახლში. გამ-
გეობა და კომისია უპრინატესობას
აძლევენ „მშრომელთა სახლის“ გა-
მართავს, ხოლო მოანეტებული ნაწი-
ლი საბჭოს ხმოსანთა, ლოგორც შე-
ვიტყეთ, იმ აზრისაა, რომ ბიბლიო-
თეკის გამართვა უფრო უპრინანი იქ-
მნებაო, რადგან ამოდენა ფულით
10—15 წლის განმავლობაში ტფი-
ლის ექმნება ერთი საუკეთესო ბი-
ბლიოტეკათაგანი მთელს იმპერია-
შით.

* * * გუშინ რუსეთის ფოსტა ტფი-
ლისში არ მოსულა.

* * * ცხენების პატრონი იხდიან
ქალაქის სასარგებლოთ დაწესებულს
ხარჯს ცხენზე ხუთი მანეთიდამ თუ-
მნამდე წელიწადში. ვადა ამ ხარჯის
მიცემისა არის პირველ მარტამდე.
ვინც ამ ვადას გადაცილებს, ჯარი-
მა უნდა აძლიოს მანეთზე 24 კაპეიკი.
რადგან ასეთი სასტრიკი ჯარიმაა და-
ნიშული, ცხენის პატრონები ყოველ
ლონის ძიებასა ხმარობენ დროზედ
შეიტანონ ეს ხარჯი. ხოლო მარტი
ისინი, ვინც უკიდურეს გაჭირებაში
არიან, ვერ ახერხებენ დროზედ შე-
ტანას. ამისთანათა რიცხვი წელს
აღემატება ორას კაცს, რომელნიც
სთხოვენ ქალაქის მოუჩავს დაგვეხ-
მარე, რომ საბჭომ ერთი თვე ვადა
ამ მოგვცეს და უჯარიმოდ აი-
ენაონ ფული პირველ პარი-
ოდა უკეთუ პირველ პარილს
ვერ მემოვიტანეთ, მაშინ ჯარიმის
გადახდაზედ წინააღმდეგი აღარა გვე-
თვის რაო. უეჭველია, საბჭო შე-
იწყნარებს ამათს თხოვნას და ერთ
თვეს დაცულის ფულის შეტანას ამო-
დენა გაჭირვებულ ხალხსა.

* * * ბელაგორისა და მარელისს შო-
რის გზა ჯერ კიდევ არ გაუწენდიათ;
წყალი თან და თან მატულ სა-
შიში იჯამეთისა, რიონისა — სხვა
ხიდებს ჯერ არ აქვთ-რა, მაგ თები-
ლი დარებია, თოვლი სწრაფ ჩალნე-
ბა და მალე უთუოდ წყლეი ჩა-
ლიან მოდიდებიან.

* * * სადგურ მარელისის მახლიობ-
ლიდ, მე-149 ვერსზედ, მოზვავები

ხომ განმტკიცდა და მაშინ მრუ
საც სხვა თვალით დაუწყეს ცქე
მრუშე დიაცის ჩაქოლვა, გახეიბრ,
ჩვეულებრივი ამბავი შეიქმნა.
დროს სასულიერო წოდებაც ხე
უმართავდა ასეთს ჩვეულებას. ა
მემოუშე კაცს დაეყარა ხეირი
სომხერი სამართალი აწესებს, რ
ამერიკაშე ქმარს ხელი და საინტ
მოსჭერითო... მამა-კაცთა საბედე
როდ (თუ სათაკილონდ?), ჩვენში მრ
ბეშის საქმე სხვაფრივ დატრიალი
მრუშება მთლად ქალს დაწვა თ
ზედ, მარტო იმისათვის აღიარებუ
იქმნა დანაშაულით. არსებადი თვ
სება ქართულის მრუშებისა ისა
რომ იგი მარტო საქალო დ
ნაშაულია. კაცს, ქმარს დ
ლად რამდენიც უნდა ემრუშა
ხმის გამცემი არავინ იყო. სამართა
ლი საბრალო ცოლს უკრძალავდა
კიდეც — გაჩუმდი, ნუ ყველობ,
ქმარს მრუშების ნუ სწამებო!.. ჩვე-
ნი სამართალი რა გასამტკუნარია,
როცა ხლაც საფრანგეთში მრუშება
კაცს აკრძალული არა აქვს.

მეორე თვისება ქართულის მრუშე-
ბისა მისი სისატრიკე იყო. ეს დანა-
შაული ისე მძიმედ მიაჩნდა ჩვეულე-

ახალი აშխავი

* * ტფალისის გუბერნატორი
თავ. შარკაშიძის მიერ უდღენილ
პროექტი სასოფლო სამეცნიერო თან
ხის შესახებ, როგორც ხმა ისმის
მოუწონებითო, სწრას გაზეთი «ნოვ
ობოზ.» - ე,

* * დღეს, ვ გარტს, სათავად-აზ
ნაურო ოერტში ქართული წარმო
დგენაა დანიშნული. წარმოადგენე
სამ მოქმ. კომედიას «პირველ ბუზ
სა» და ერთს მოქმედებას დრამიდან
„ბაგრატ IV“.

* የዚህም ስምምነት ነው በዚህም የሚከተሉት ሰነዶች በመስጠት የሚያስፈልግ ይገባል

კრებაა დანიშნული. სხვათა საქართველოს მორის ამ კრებაზე განხილულ ბა მოხსენება გამგეობისა და კოასტის მასზეც, თუ როგორ იქმნა დაუკიტყარ ქალაქის თვით-მართველობისთვის ბელინირი დღე ხელმწიფო იმპერატორის ქორწინებისა. შარშან ა აზრით სიბჭომ გადასდო წელიწადში თხხასი თუმანი, ხოლო გამგეობას და კომისიას მიანდო ამორჩევა ისე თის საგნისა, რომელიც უფრო სასურველია ქალაქისთვის, რომ ეს ფული ხელმწიფე იმპერატორის სახელობაზეც იხარჯებოდეს. ეხლო ამათ მოხსენებაში სამი წინადაღებაა ამ ფულით ან გაიხსნას სახელოსნო სასწავლებელთან პანსიონი, ან საქალაქო ბიბლიოტეკა გაიმართოს ხალხისთვის, ან არადა აშენდეს.

ნებით სახლის დაგდება მძიმე დანა-
შაულობა იყო. სულ სხვა იყო გა-
სათხოვარის წაყვინა. ამას სამართალი
და ჩვეულება ლმობიერად ექცეოდა
მაინც კველგან და ყოველოვის სამარ-
თალი გაწმილებას უფრო დიდად
სჯიდა, რაღვანაც იგი დანაშაულ
ოჯახის დამამხობელ ბოროტებად
მიიჩნდა. მაგრამ პუპი ტულუშის დ
მის თანამოზიარეთა ბრალი მით უფ-
რო მძიმე შეიქმნა, რომ გაწმილება

ჰედ დაერთო მოუწია. პირვენდელ დროს ჩვენი სამართალი მრავშებას დანაშაულად არ იცნობდა. სხვაგანაც ასე ყოფილი ცხადია, რომ ამის მიზეზი შორეული წარსულში უნდა მოიძებნოს. ის დროს, როცა ცოლ-ქმრობა ჯერ შემოღებული არ იყო და სქესებრივი აღრევა არსებდა. ასე გასინჯეთ თვით ეკალესიაც ; პირველ ხანი მრავშებასა სუბუქ დანაშაულად აღიარებდა და შეურაცხყოფილს მეულლეს ; ანუგეშებდა — ნუ განქორწინდები, მოითმოინე და სასორება იქნიეთ, იქნება განავდოს სატანა და იჯმნას ეშამპისაგანაო... თანდათან დანელ-ნელა ეკალესიამ ოჯახზედ დიდი გავლენა მოიპოვა, ცოლ-ქმრობაც

ხომ განმტკიცდა და მაშინ მრუ
საც სხვა ოვალით დაუშეს ცქე
მრუშე დიაცის ჩაქოლვა, გახებირ
ჩვეულებრივი ამბავი შეიქმნა.
დროს სასულიერო წოდებაც ხე
უმართავდა ასეთს ჩვეულებას. ა
მემრუშე კაცს დაეყარა ხეირი
სომხური სამართალი აწესებს, რ
მემრუშე ქმარს ხელი და საიდე/
მოსჭერითო... მამა-კაცთა საბედნ
როდ (თუ სათაკილოდ?), ჩვენში მრ
ბეშის საქმე სხვაფრივ დატრიალ
მრუშება მთლად ქალს დაწვა თ
ზედ, მარტო იმისათვის აღიარებუ
იქმნა დანაშაულად. არსებადი თვ
სება ქართულის მრუშებისა ისა
რომ იგი მარტო საქალო დ
ნაშაულია. კაცს, ქმარს ძ
ლად რამდენიც უნდა ემრუშა
ხმის გამცემი არავინ იყო, სამართა
ლი საბრალო ცოლს უკრძალავდა
კიდეც — გაჩუმდი, ნუ ყველობ,
ქმარს მრუშებას ნუ სწამებო!.. ჩვე
ნი სამართალი რა გასამტკუნარია,
როცა ახლაც საფრანგეთში მრუშება
კაცს აკრძალული არა აქვს.
მეორე თვისება ქართულის მრუშე-
ბისა მისი სისატიკე იყო. ეს დანა-
შაული ისე მძიმედ მიაჩნდა ჩვეულე-

მიწის ქვეშ, როდესაც მოხთხარეს,
ხუთის მუშის გვამი თურქმე იპოვნეს.
ეს მუშგბი მოიჯარადო კიკნაძესთან
ყოფილან.

* * 1896 წ. იანვარში ბათუმი-
დაბა და ფოთილამ ქვა-ნახშირი გაუ-
ტანიათ:

1) ბათუმიდამ გერმანიაში ჭაული-
ათ 9,300 ფუთი, სულ 2,790 მანე-
ტისა;

2) ଫୁନଟିଲାମ ଲୋଙ୍କ ବରିତାଙ୍କାଶ
148,800 ଟୁକ୍କଟି, ଶୁଳ୍କ 44,640 ମାଣ୍ଡ.,
କେନ୍ଦ୍ରିଯାନାମାନିକାରୀ — 40,920 ଟୁକ୍କଟି,
12,276 ମାନ୍ୟତିକା. ଏବଂ ଶୁଳ୍କ ଗାସ୍ଟ୍ରୀ-
ନାମ 199,020 ଟୁକ୍କଟି, 59,706 ମାନ୍ୟ-
ତିକା. କାହାରାକୁଠାରୁ ଏହିପାଇଁ ଅନ୍ତରିକ୍ଷରେ

* * ს. ბათაკუთ (კავკავის მაჩრა):
საზოგადოდ აქეთქენ მცხოვრებს ოს-
ებს ქიშტები მოსვენებას არ აძლევენ:
იტაცებენ, იპარავენ ცხენს, ძროხს,
ცხვარს და სხ. ამის გამო წელიწადი
ისე არ გაივლის, რომ ორი, ან სამი
ქიშტი არ მოკლან თხებმა. ერთო
ასეთი ამბავი 13 თებერვალსაც მო-
ხდა. ერთ ოსს, იქვე მასთან
მახლობლად მომუშავე ქისტებმა
ჩოხა და ახალუხი მოჰკარეს თურმე
როდესაც იგი შეშასა სჭრიდა. ოს-
მა მაშინვე მოსთხოვა დანაკარგი
დამიბრუნებოთ, მაგრამ ქიშტებმა ყუ-
რიც არ შეიბერტყეს და პირიქით
სცემეს და იარაღითაც იშიეს თურ-
მე. ოსმა იმ უამიდ თვეი დაანება.
მეორე დღეს იარაღი აისხა, აიღო

ନୀ-ଲ୍ୟୁଲିଆନି ତାମ୍ରଗୁଡ଼ି ଓ ଶବ୍ଦିକା ପ୍ର୍ୟୋ-
କ୍ୟାନ୍. କିଛିଏ ଦେବରୀ ହେଉଥିବା, ମାଗରାମ
ବୈରାଗ୍ୟେରୀ ବାହିଦା, ତୁମ୍ଭା ଯୁଦ୍ଧିତ୍ତା-କି
ଦଳିବ ତୁମ୍ଭରମ୍ଭ ଦାନାକାରଗିବ ଦାସାଦରିଜ୍ଞ-
ନ୍ଦବଳାଦ. କିମ୍ବର୍ତ୍ତବନ୍ଧା କିଛିଏ ନିଷିଦ୍ଧ ଓ
ନାହାଲିତ ଜ୍ୟାନ ବାନ୍ଧିବାରେବେଳେନ. ଲୋ-
ମା ବେଳା-କି ବାର ମନ୍ତ୍ରମିଳିବ ଓ
ବାହ୍ୟବ୍ୟାପମା ବାମି କିମ୍ବର୍ତ୍ତି ମନ୍ତ୍ରିଙ୍କା.
ତଥବା ବେଳିବ ମନ୍ଦିଳିଟି ବିଦ୍ୟା ଲୋଭ
କିମ୍ବର୍ତ୍ତବନ୍ଧା, ବିଦ୍ରହ୍ମ ମାର ବ୍ରତି ଦୂ-
ତାପ୍ୟାଗାଲି ଲୋଭ ଏବଂ ଶେଷବ୍ୟାତ ଓ ପ୍ରେକ୍ଷଣ
ଏବଂ ବିକାଶା, ଖରମ ତାପ୍ୟିକତାଗିବ ଲୋଭ
ପ୍ରେକ୍ଷଣା.

* * * အပာဏ်-ဟျောက်: စာမီဒာနတဲ့ ၃၇၂၇
တွေ့ပြောလျှင်၊ အပာဏ်-ဟျောက်ပါး အော်ရုပ်ပါ
ဖြစ်တယ် ဒေါက်လုပ်ပါ ဗုဒ္ဓဘာဝါယာ ဖြေလှေ
ပျော်ရွေ့ပါ စာရေးရိုက်နာပို့ပါ။ အမ ဇန်နဝါရီ
လောက် စာတွေ အပေါ် မြတ်ဆုံး ပေါ်လာပါ။

თის საათის განმავლობაში სული გა-
ნუტევა. საბრალოსათვის ეტლს თა-
თავზე გადაევლო. ამ ამბავმა ყველა
დიდად შეაწუხა. მეეტლე შეპყრო-
ბილია და საქმე სწარმოებს...
21 თებერვლიდამ ამნიდები იცვა

ლა, მაგრამ ოღონისავლეთის ქარი
თავს არ გვანებებს, ყოველ დღე
ქრის.

ପ୍ରକାଶନ କମିଶନ୍ସନ୍

შეადგენდა მრუშება, ეს მით მტკიც-
დება, რომ სამართალი აწესებდა —
„თუ არა ბოზობისათვის, ცოლ-ქმა-
რი ერთმანეთს ვერ გაეყრებიანო“,
„ცოლი და ქმარი, რა გინდ სძლუ-
დენ ერთმანეთს, უბრალოდ გაყრა
არ იქნებისო“... ოჯახი თუნდაც
ჯოჯოხეთი ყოფილიყო ცოლისათვის,
სამართალი ცოლს მაინც გაყრის ნე-
ბას არ აძლევდა... ყოველივე ეს
იმიტომ აღვნიშვნეთ, რომ პუპიმ არა
თუ მარტო გააწბილა და დააგდო
იავისი ქმარი, არამედ დ. ლანჩხუთ-
ში მოურიდებლად მრუშებას მიჰყო
ხელი. საზოგადოებას ჯერაც არ და-
ვიწყებია ძველი მამა პაპეული ჩვეუ-
ლება, ახლაც მისი სინიდისი თავისის
სამართლის გზას ადგია და ამიტომ
ეს სინიდისი საშინლად აშფოთდა
პუპის საქციილითა...“

კუკის უკული სოფლებს ჭიდავდა წილად. ამოგ კელია ჩალა-ტექნიკი, გასჭირდა აჯანმლის გრძელება, შესწედა სე-ტექატ და სარის მუშაობა, რაც შეანიშავდა. თავ შეანიშავდა კარში კარგის დარების წესლისთვის გა- სულებული იყო; ჩაიგეტა სახლში მუშა, პომელსაც უოპელი უშმად ბატარებული წარმატება კი იყო დღის რად დაუკადება. შარმან უკურნებად უანგი გადასახლდა „გაუტელი“ იყო; უკურნებად ახლა იწყებენ. მოსალოდნე- ლია, რომ წლეკანდელის ზამთრის ცუ- დი მინდები ხვის-თესვას შეატეხებს და მუშას საგრძნელებლად წაბორიდებას.

აუგ, ოლგორც მაგალ. სოფელის მას-
წავლებელია, დაზარალებულთ ა მდგომა-
რეობას ჩვენს უკრანდგაზეოთის აუწ-
ებელნენ. სოფელში მცხოვრები ინტელი-
გენტი მარტო „მენჯური მეთოდის“
უმა არ უნდა იყოს. ვინ იცის, იქნება
კერძო, საზოგადოებაშ საკრთო უძეგურე-
ბის დროს უფრო მეტი კერძია გმო-
ინინის და მოწევალების სელი უსკალ
გაჭრდას. ბუნებისაგან შევიწოდებულ
მომეთ.

კერ-კერობით კერაფერი წელიწედი
დაგიღიგა, მაგრამ უკანასკნელმა დღებ-
შე-ებ ისევ იმედი გაგვიაგობა. ქარმა
თოვლი წელი აქცია; დადგა მზიანი
დღები, გათბა დედა-მიწა და დღეს თუ
სკალ სოფელს ისევ სიცოცხლე დაუტ-
ობა. მაგრამ, გვთხებ, გვის გვედირ-
სება წელის გამართვა წლევანდელის ზა-
მთრისაგან შევიწოდებულთ.

ეგრე იმიტომ იქცევა, რომ ქმრის
მოკვლა მეტად იშეიათი ამბავი იყო,
ძნელად მოხდებოდა ხოლო, — „თუ
ჩვენს უამში მოხდა, ჩვენ ვიცითო“...
ზოგი სხვა მძიმე დანაშაულიც არის
მოხსენებული, და სასჯელი - კი
არა სწერია სამართლის წიგნში. მძი-
მე და არა-ჩვეულებრივი დანაშაული
ყოველთვის განსაკუთრებულსა და
ღიალ სასტიკს სასჯელს თხოვლობ-
და. ეგრეთის დანაშაულის გამოძიება
და გამოკვლევა მეფესა და კათალი-
კოზე ეკითხოდა. პრალის დადება და
განაჩენის დადგენა საქმის გარემოე-
ბაზედ იყო დამოკიდებულია. ამნაირის
თვისებისა იყო ქმრის მოკვლაც, —
„თუ ცოლმან ქმარი მოკლას, ანუ
წამლით ანუ სხვა რითომე, გაშინჯეთ
რისათვის მოუკლავს. თუ ასეთი რამ
ექნას, რომ ემართლებოდეს, თქვენ
იცით და თუ უბრალო მოკლა, ერთი მძი-
მე დანაშაული მეორეს ზედ დაერ-
თო. მაში, რასაკვირველია, რომ ხალ-
ხის აზრით ამ შემთხვევაში, სულ
ცოტა, სარჩობელი იყო საჭირო

ԱՐԵՏՈՂԻՆ

ଓଡାଲୀବା । ମିଳାନିଦରମ ଲେଖିଥିଲା
ଯୁଗବିନ୍ୟବ୍ରତ ଗାନ୍ଧୀଜ ନାମକୁ “ନାମକୁତ୍ରି”-ରେ;
ଯେମ ତୁମ୍ଭେରତ୍ରାମ ଲାଗୁବାକୁ, ହେମତିଙ୍କିଲା
ପରି ଅଭିନନ୍ଦିତ ମେଘବନାର ତାଙ୍କି ଲା-
ନ୍ଦବାନ, ବିଶ୍ଵରୂପ ଅତ୍ୟନ୍ତିକାନ୍ତି କେଲି ବିଶ୍ଵ-
ବିନ୍ଦୁକୁ ସାରଦଳାତ ରାଜବିନିବ କାହିଁ-
କାହିଁ ଗାନ୍ଧୀଜଙ୍କାରେ ।

გახეთს „სეკოლო“-ში დასტურადულია ცნობილის დეპუტატის კავალერის წერილი, რომლით უკიდულეს მემარტენენტა წინამდლოლი პროექტს აცხადებს აფრიკაში ომის გრძელების წინააღმდეგ. „იტალიის დებიო, სწერს სხვათა შორის კალოტი, აღელვებულნი ღაღადენ ამ ომის წინააღმდეგ, რომელმაც ეთი სირცხვილი აქამი იტალიას აგარენტრებამდისაც მიიყვანა იგი“. ავის წერილს კავალოტი მიგვარად იოლოვებს: „გაუმარჯოს იტალიას აზაკოაგინ განთავისუფლებულს“. პარისის რადიკალთა და სიცინისტთა გაზეთებში დასტურებული ერილები ამტკიცებენ, რომ იტანიში მალე რევოლუცია მოხდება არსპექტიული დამყარებით.

ამნაშვერთათვის!?. არც ის უნდა
ავივიწყოთ, რომ ჩვენი ძველი სა-
ართალი საზოგადოდ ქალსა და
ერთოდ ცოლს, მამა-კაცთან შედა-
ებით, დაბლა ძეგნებდა, საქმაო
უფლებას არ აძლევდა, შესაფერს
ავისუფლებას არ ანიჭებდა. პოლო-
დე ცოლი ქმრის ხელ-ქვეითი და
ორჩილი დარჩა. მეტალრე ბიზანტიის
ავლენამ და საეკლესიო კანონშა
ითი ზედ-მოქმედება იქონია ქალის
დგომარეობაზედ. მყკლესიას ქალი
ოველთვის სუსტ ირსებად მიაჩნდა
ა იმის მფარველობას მამა-კაცს
ვალებდა. ბერძნულ სამართალში
რომ ჩიხედოთ, გაოცდებით: იქ ქა-
ლი ყოველს უფლებას მოკლებულია,
ახლის მოვლის მეტი სხვა საქმე
რა ეკითხვის-რა, თვით შვილების
როვნა და დასჯაც-კი არ შეუძ-
ლიან... კიდევ კარგი, რომ ჩვენი სა-
ართალი წრეს გარედ არ გავიდა,
როგორც, მაგალითებრ, სომხური,
რომელმაც აღიარა — „ყოველი დე-
და-კაცი ხომ ქვება ნაკლებია“...
იგრამ, რაც უნდა იყვეს, ქართველი
ქალიც ქმრის მონა და მოსამსახურე
იყო და, ძველიც, ასეთს არსებას რომ
ქმარი მოეკლა, დაწვავდნენ, ჩაჭო-

კერძოდ განიგეხს, რომ მენელიკი კ
მისი მეუღლე ტაიტა აპირობენ
უმში წასვლას გვირგვინის საკურ-
ევლად და მათ თან იახლება კუე-
სარდლები აბაშელი ჯარებისათ.
შუშებმაც ის ამბავი მიიტანეს,
მე აბაშელი ჯარი იძრისო. ახლად
ცყრობილმა ტყვეებმაც იგივე აუწ-
იტალიელებს. ის ჯარები, რომ
უნიც მენელიკის გვირგვინის კურ-
ევას უნდა დაესწრენ, უკვე წავი-
ნო და სულ მალე სარდლებიც
ამან პულა: ასე კურ

ავლენენ ხოლმე. პუპიმაც ხომ ქმა-
რ მოკლა... აწინდელ სასამართ-
ლოს (იხ. დღევანდელი „ივერია“, №
3) პუპი ტუღუშისათვის და სხვა
მნაშვეთათვის კატორგაში გაგზავნა
რდაშვერია. არა გვგონია, რომ
სისჯელმა დააკმაყოფილოს ადგი-
ობრივი საზოგადოება, გაანელოს
ლხის რისხა, დამშვიდოს აღელ-
ბული გრძნობა და დააწყნაროს
ფოთებული სინილის, ცხალია, თუ
ტომ არა. საქმე ის არის, რომ
ზოგადოებას ჯერაც ძვალსა და
ბილში გამჯდარი იქცს თავისი ჩვე-
ლება, სამართალი. იმას როდი ვამ-
ბოთ—რაც ჩვენი სიკუთარია, ყვე-
ლ მოსაწონი უნდა იყვეს,—არა.
ენ საჭიროდ დავინახეთ მხოლოდ
ტორიული საბუთი მოგვეძებნა
რის მკვლელობისათვის და გვემვე-
ბინა, რომ საკირველი ირაფერია,
ოცა ლანჩხუთელებმა სამხედრო
მართალი და სარჩიობელა მოიხსო-
ს. არცერთი არცმეორე ჩვენს დროს
ნაგრძნობის ღირსი არ არის, მაგრამ
კი სანუგეშო და საყურადღებოა,
ომ აქამდოდე ხალხს თავისი სამარ-
ლო გულში შეუნახას...

